

P r o t o k ó ł.

Dnia 28 sierpnia 1947 r. w Krakowie . Członek Głównej Komisji
Badania Zbrodni Niemieckich w Polsce , Sędzia grodzki dr Sta -
niśław Zmuda , na pisemny wniosek Pierwszego Prokuratora Naj-
wyższego Trybunału Narodowego z dnia 25 kwietnia 1947 r. Idz.
Prok. NTN. 719/47 , na zasadzie i w trybie dekretu z dnia 10
listopada 1945 r. (Dz.U.R.P. nr 51, poz. 293) , w związku
z art. 254 , 107 , 115 kodeksu postępowania karnego przesła -
chał w charakterze świadka niżej wymienionego byłego więźnia
obozu koncentracyjnego w Oświęcimiu , który zeznał co następu-
je : - - - - -

Nazywam się : Zygmunt J a n i a k ,
urodzony dnia 14 czerwca 1910 w Warszawie,
religii : mojżeszowej, stanu wdowiego ,
z zawodu : urzędnik Wojewódzkiego Związku
b. więźniów politycznych , zamieszkały :
w Krakowie , ul. Czarnowiejska 47 , nieka-
rany : - - - - -

Aresztowany zostałem przez gestapo w Kielcach w marcu 1941 r. i
osadzony w kieleckim więzieniu przy ul. Zamkowej przez okres 2
miesiący , po czym wywieziono mnie do Treblinki , gdzie zatrud -
niony byłem przy budowie obozu wyniszczenia (Vernichtungslager),
w odległości około 2 km od obozu zagłady Treblinka. W obozie
tym przebywałem mniej więcej do końca 1942 r. , po czym udało mi
się uciec . Ponownie zostałem jednak aresztowany w Krakowie
w styczniu 1943 r. w związku z moją działalnością polityczną i osa-
dzono mnie w więzieniu na Montelupich , a w marcu 1943 wywiezio-
no do obozu koncentracyjnego w Oświęcimiu , gdzie przebywałem
do 17 kwietnia 1944 r. , tj. do dnia ucieczki . Ucieczkę organi-
zowałem wspólnie z trzema więźniami , którzy skierowali się w stro-

Janiak Zygmunt.

nę Słowacji , lecz w Bielsku zostali przyłapani i sprowadzeni z powrotem do obozu . Mnie udało się szczęśliwie przybyć do Krakowa , gdzie w ukryciu przebywałem u niejakej Zelaznej Heleny przy ul. Józefa 5. - - - - -

Przez cały czas pobytu w Oświęcimiu pracowałem w Bekleidungskammer , za wyjątkiem ostatnich 5 dni mego tam pobytu , kiedy postarałem się o przydział do Aussenkommando -Gleisenanstalt . Komando to budowało tor kolejowy ze stacji oświęcimskiej do krematorium w Birkenau . Dzięki pracy w tym właśnie komandzie udało mi się uciec . Moim szefem magazynu Bekleidungskammer był SS-Unterscharführer Markmann , a szefem naczelnej kamery był SS-Scharführer Reichenbach . Ja pełniłem funkcje gońca (Läufer) i kalfaktora u capów , najpierw Schlesingera - następnie u obercapa Glasera . W związku z moimi zajęciami miałem możliwość ~~przechadzania~~ poruszania się w obrębie F.K.L. , w szczególności w obrębie obozu czeskiego i cygańskiego , często również i na kwarantannie . Znaną mi jest z widzenia i z nazwiska Oberaufseherin Mandl Maria jako Lagerführerin obozu kobiecego . Widziałem ją bardzo często uwijającą się po obozie kobiecym , zwłaszcza jak przyjeżdżała do tego obozu autem i jak wywoływała w obozie tym postrach na sam swój widok . Często widziałem jak biła więźniarki pejczem, nieraz również biła mężczyzn -więźniów , którzy wykonywali na terenie F.K.L. różne prace . Widziałem nieraz kobiety-więźniarki klęczące gołymi kolanami na żwirze , z wyciągniętymi rękami , obciążonymi cegłami lub kamieniami . Była to kara stosowana przez Mandl . Przeprowadzała ona również ścisłe rewizje więźniów wchodzących lub wychodzących z obozu , a gdy złapała cośkolwiek u więźnia, biła go i składała karny meldunek , który kończył się często przekazaniem więźnia do kompanii karnej i bloku śmierci . Był to typ sadystki , której znęcanie się nad więźniami sprawiało widocznie przyjemność . - - - - -

Janiak Zygmunt -

Z czasów mego pobytu w obozie znałem i z widzenia i z działalności Rapportführera obozu czeskiego , który wśród więźniów nosił miano " buldoga" . Nazwiska jego nie znam . Był to sadysta i straszny pies , znęcający się nad więźniami , mający na sumieniu dziesiątki ofiar śmiertelnych z obozu czeskiego . Na wystawionych w Rynku fotografiach nie rozpoznałem go , lecz niewątpliwie poznałbym go przy zetknięciu się z nim osobistym tak po rysach twarzy , wymowie , jak i ruchach .
Na tym czynność i protokół zakończono i odczytano .

S w i a d e k :

Janiak Zygmunt.

/: Zygmunt Janiak :/

Protokołowała :

Aniela Bereźnicka

/: Aniela Bereźnicka :/
st.rej.Prok.S.O.

Sędzia grodzki :

Zmuda

/: dr Stanisław Zmuda :/

Biuro Odszeregowania Dokumentów
Archiwizacji